

Jouke van Dijk koninklijk onderscheiden tijdens afscheidscollege

Op donderdag 15 september 2022 wordt Prof. dr. Jouke van Dijk op voordracht van de RUG, tijdens zijn afscheidscollege als hoogleraar Regionale Arbeidsmarktanalyse en voorzitter van de vakgroep Economische Geografie aan de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, koninklijk onderscheiden.

Burgemeester K. Schuiling zal hem de versierselen opspelden. Van Dijk is benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau.

Wetenschapper van internationale statuur

Jouke van Dijk (Holwerd, 1956), hoogleraar Regionale Arbeidsmarktanalyse en voorzitter van de vakgroep Economische Geografie van de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen van de RUG, is een toonaangevende wetenschapper van internationale statuur, die het vakgebied Regional Science wereldwijd op de kaart heeft gezet. Vanuit zijn diepgevoelde betrokkenheid bij de Noord-Nederlandse regio zet hij zich met hart en ziel in om regio's buiten het economische hart van Nederland verder te helpen. Hij staat wereldwijd bekend als een bevlogen en kritische wetenschapper en effectieve bestuurder.

Focus op relevante maatschappelijke vraagstukken

Gedurende zijn hele wetenschappelijke loopbaan heeft Van Dijk zich gericht op relevante maatschappelijke thema's die nauw met elkaar verbonden zijn, zoals regionaal-economische ontwikkeling en groei, sociale en functionele veranderingen in werkgelegenheid, productie en arbeidsproductiviteit, innovatie en technologische ontwikkeling, krimp en vergrijzing. Het begrijpen van de relatie tussen migratie en arbeidsmarkten is de belangrijkste constante in zijn carrière, die al begon bij zijn proefschrift 'Migratie en Arbeidsmarkten' (1986) en doorloopt tot op heden. In zijn onderzoek naar migratie en arbeidsmarkten richtte hij zich onder andere op de gevolgen van het wegtrekken van afgestudeerde studenten uit steden als Groningen en Leeuwarden. Deze ontwikkeling zag hij als een 'schoon exportproduct', onder andere omdat deze studenten ambassadeurs van het noorden zijn en later vaak terugkomen met waardevolle sociale en werkgerelateerde contacten. Ook toonde hij aan dat de groei van economische productiviteit de laatste decennia vooral plaatsvindt in zogeheten 'tweede-niveau'-steden, zoals Groningen, buiten het economische centrum van het land.

Toonaangevende wetenschapper op het gebied van Regional Science

Door de jaren heen heeft Van Dijk binnen de RUG een gerenommeerde vakgroep opgebouwd op het gebied van Regional Science. Wereldwijd staat hij dan ook bekend als een van de meest toonaangevende wetenschappers op dit vakgebied. Naast zijn eigen volle onderzoeksagenda heeft hij veel werk verzet als redacteur, beoordelaar en adviseur/expert voor vele nationale en internationale tijdschriften. Verder heeft hij ruim honderd wetenschappelijke publicaties in tijdschriften en boeken op zijn naam staan en verzorgde zo'n driehonderd optredens voor wetenschappers en professionals. Ook geeft hij geregeld lezingen en schrijft hij artikelen in vakbladen.

Internationale rol

Zijn gedachte om vanuit regio's buiten economische centra te redeneren is wereldwijd door de wetenschap omarmd en heeft ertoe geleid dat Van Dijk in 2020 voor zijn wetenschappelijke werk binnen dit overkoepelende vakgebied de prestigieuze titel van

Fellow van de Regional Science Association International (RSAI) heeft ontvangen. Hij vervulde jarenlang een prominente rol binnen deze internationale organisatie. Zo was hij van 2014 tot 2018 president van de Europese sectie. In die periode slaagde hij erin om de RSAI om te vormen tot een goedlopende organisatie die wetenschappelijke bijeenkomsten organiseert, waar jaarlijks meer dan duizend onderzoekers uit de hele wereld aan deelnemen. Het wetenschappelijke blad van RSAI is onder zijn leiding als hoofdredacteur uitgegroeid tot een van de meest toonaangevende tijdschriften op het gebied van regionaal-economische ontwikkeling. Dankzij zijn wetenschappelijke en organisatorische bijdragen binnen de RSAI heeft de RUG een uitstekende internationale reputatie opgebouwd op het gebied van regionale ontwikkeling en is de universiteit in 2016 geïdentificeerd als wereldwijd het derde belangrijkste centrum voor Regional Science.

Geboren en getogen noordeling

Als geboren en getogen noordeling heeft Van Dijk zich altijd ingezet voor het welzijn van burgers in de regio's buiten de economische centra van Nederland en dan met name Noord-Nederland, inclusief het Waddengebied. Hij roert zich graag op zijn eigen nuchtere manier in het publieke debat over de scheve verdeling van de welvaart in Nederland en de manier waarop regio's worden benadeeld door het huidige arbeidsmarktbeleid. Zo leverde hij in 2022 cijfermatig bewijs voor het Noord-Nederlandse gevoel altijd op de tweede rang te staan als gevolg van het Randstaddenken in het Nederlandse beleid. Uit die berekening blijkt dat het Langman-akkoord uit 1996 er niet toe heeft geleid dat het Noorden de grote achterstand in banen kon inlopen. Als voorzitter van de Sociaal Economische Raad Noord-Nederland heeft hij in belangrijke mate bijgedragen aan de totstandkoming van een kennis- en ontwikkelingsagenda voor Noord-Nederland. In 2012 is hij door de KNAW benoemd tot voorzitter en directeur van de Waddenacademie en gaf hij leiding aan het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding van het Waddengebied in het kader van de Wet op het Waddenfonds, waarbij hij de grote sociaaleconomische en cultuurhistorische waarde van dit prachtige natuurgebied benadrukte en pleitte voor een integrale aanpak en meer aandacht voor de mensen die er wonen en werken.

Attente leidinggevende

Binnen de universiteit heeft Van Dijk als manager en bestuurder verschillende functies bekleed, bijvoorbeeld als vice-decaan bij de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen en als voorzitter van de vakgroep Economische Geografie. Hij heeft in deze rollen voortreffelijk werk geleverd en verbindend leiderschap getoond. Het meest kenmerkende van zijn stijl is dat hij altijd denkt in kansen. Dat geldt voor zijn wetenschappelijke en bestuurlijke werk, maar ook in de manier waarop hij leidinggeeft. Zo stimuleert hij medewerkers strategisch na te denken over hun carrière, waarbij hij altijd oog heeft voor hun balans tussen werk en privé en grijpt in als hij merkt dat de werkdruk te hoog wordt. Hij is een attente leidinggevende en gul met zijn contacten.

Onbetwiste specialist voor studenten en promovendi

Wat betreft het onderwijs stond Van Dijk aan de basis van 'zijn' vak Regionale Arbeidsmarkt Analyse, dat hij 25 jaar lang heeft verzorgd. Onder de honderden studenten geografie, demografie en planologie die dit vak hebben gevolgd was hij de onbetwiste specialist op dit vakgebied. Hij stond bekend als een goed benaderbare docent met humor. Verder heeft hij talloze uitstekende afstudeerscripties begeleid. Zo hebben de conclusies van een scriptie uit

2014 over de arbeidsmarkteffecten van het sluiten van de gaswinning in Groningen nog altijd invloed op het politieke debat. Ook heeft hij meer dan twintig promovendi begeleid en daarmee gaat hij na zijn pensionering vooralsnog door. Hij heeft zich altijd ingezet voor het verbinden van de jonge garde met oudere, ervaren onderzoekers, zodat er deuren opengaan voor jonge onderzoekers. Zijn promovendi hebben, mede dankzij zijn verbindende rol, prominente posities verworven in wetenschap, bestuur en beleid.

Effectief, kritisch en integer

Van Dijk staat bekend om zijn vermogen om wetenschappelijke vraagstukken en strategische toepassingen met elkaar in verbinding te brengen en lastige wetenschappelijke kennis te vertalen naar de praktijk van alledag. Hij beschikt over een groot maatschappelijk netwerk en praat net zo gemakkelijk met bestuurders, managers, beleidmakers en uitvoerenden als met wetenschappers. Door de heldere manier waarop hij arbeidsmarkt-vraagstukken en andere maatschappelijke thema's beschrijft en toelicht aan zowel ingewijden als het grote publiek levert hij een waardevolle bijdrage aan de discussie. Hij treedt dan ook geregeld in nationale en regionale media en is een veelgevraagd spreker op congressen, symposia en bijeenkomsten. Hij is kritisch op het Noord-Nederlandse economische beleid en vaart daarbij op zijn eigen kompas. Zo zet hij vraagtekens bij de inzet op waterstof als een van de nieuwe pijlers van de Noord-Nederlandse economie. Zijn mening wordt serieus genomen, ook doordat hij zijn wetenschappelijke onafhankelijkheid altijd weet te behouden en zijn adviezen deskundig onderbouwt. Hierdoor is hij in staat om beleidsmakers op effectieve wijze te overtuigen zonder zijn academische integriteit tekort te doen.